

Analiza wpływu zmian w prawie górniczym i geologicznym (PGG), na otoczenie społeczne, biznesowe i prawne w Polsce

Składam wyrazy uznania i szacunku dla Kancelarii Prawnej „Primum Lex” Sebastian Czwojda - autora opinii dotyczącej oceny konsekwencji zmian prawa geologicznego i górniczego, projekt z dnia 22.10.2021r., nr katalogu UD280, inicjatywa własna Głównego Geologa Kraju – Podsekretarza Stanu Piotra Dziadzio.

Moim zdaniem to materiał rzetelny, wnikliwy, celny w swojej opinii i napisany w sposób dostępny także dla obywateli nie będących prawnikami.

Gratulacje

Podnosząc powyżej wagę treści opinii prawnej, przekazuję materiały natury ogólnej, związane z obszarem zagadnień ochrony, eksploatacji zasobów, złóż, kopalin, itp.

Uwagi te są wynikiem wiedzy i doświadczeń gromadzonych przez dwie dekady działalności stowarzyszenia Centrum Zrównoważonego Rozwoju, którego jestem prezesem.

W ocenie skutków regulacji MK i Ś z inicjatywy własnej obecnego Głównego Geologa Kraju, w dziale 1 pkt 2 – Ochrona złóż kopalin, jest zdanie wiodące:

„System ochrony złóż kopalin funkcjonujący w Polsce nie działa dostatecznie prawidłowo”.

To prawda.

Brak ochrony złóż kopalin przed grupą urzędników wysokiego stopnia, która uzurpuje sobie prawo do dysponowania nimi, manipulując prawem, liberalizując je, wystawiając kopaliny na wolny rynek, co skutkuje brakiem racjonalizacji wykorzystania ich dla dobra wspólnego Polaków oraz wyprzedają zasobów obcym podmiotom. W tym zakresie powinien powstać w tym prawie dział „Przeciwdziałanie korupcji w gospodarce złożami, surowcami i kopalinami w Polsce”.

W projektowanych zmianach Prawa g i g nie ma żadnego odniesienia do ochrony złóż kopalin po to, żeby strategicznie (cokolwiek to znaczy) służyły tylko i wyłącznie Polsce i Polakom. Żeby były bezpieczne przed obcym przejęciem. W załączeniu przesyłamy mapę koncesji wydanych w latach 2009-2013. Podjęte wówczas przez stowarzyszenie działania monitorujące okazały się w miarę skuteczne, bo zatrzymały rozdawnictwo zasobów, które teraz ma powrócić w oparciu o wzmocnione w tym celu przepisy ustawowe.

W „Projekcie zmian...” brak informacji kto, w jaki sposób, w oparciu o jakie kryteria, w jakiej perspektywie, oceniał będzie proces ustanawiania złóż strategicznych, weryfikował założenia, rzetelność i obiektywizm założeń, a dalej skutki ekonomiczne, społeczne i środowiskowe decyzji o ustanowieniu złoża złożem strategicznym, uwzględniając poziom techniki i rozwój technologiczny w kierunku Odnawialnych Źródeł Energii [OZE] i gospodarki cyrkulacyjnej (o obiegu zamkniętym).

W tym samym dziale (str.2 pkt 1) mowa o udostępnieniu nowych obszarów wydobywczych węgla kamiennego.

I rzeczywiście to się dzieje – zasoby węgla o wysokiej jakości na Dolnym Śląsku i w Rowie Lubelskim, 2-3 lata temu zostały „udostępnione” firmom z Australii. Bez oceny, strategiczne czy nie, byle przydatne do handlu.

Całkowicie nieuzasadnionym, jak się z pozoru wydaje, jest pomysł składowania pod ziemią spalin z energetyki, zwany CCS (podziemna sekwestracja dwutlenku węgla). Podstawę do decyzji o składowaniu „CO₂”, (a chodzi o setki tysięcy ton spalin rocznie zatruwających wody i mogących wydostać się na powierzchnię w skumulowanej formie) ma stanowić wysokość cen uprawnień do emisji CO₂. Ceny uprawnień, jak wiadomo, są skutkiem handlu, spekulacji i manipulacji nie do końca określonych grup globalnych interesów, które mają zarobić na spalinach.

To genialny pomysł, jak się okazuje, bo na kłamstwie o „negatywnym” wpływie emisji CO₂ na klimat, od którego zależy życie i rozwój roślinności, produkcja tlenu, którym oddychają żywe organizmy na Ziemi, **można zarobić obracając papierkami**. Skutkiem ma być dalsze rozszerzenie ubóstwa energetycznego Polaków i innych społeczeństw, powszechna bieda, możliwość występowania katastrof ekologicznych, zatrucia wód podziemnych, wydobycia się spalin na powierzchnię i utrata życia ludzi i zwierząt poprzez uduszenie dwutlenkiem węgla płożącym się nad powierzchnią ziemi.

Obszary potencjalnego zatłaczania spalin pod ziemię obrazuje mapa z KPZK z 2013r. – w załączeniu. Obszary te zapewne zostaną objęte ochroną perspektywiczną, choćby z uwagi na możliwość nieszczelności tych podziemnych składowisk, a także podniesienia się gruntu, co powodowałoby uszkodzenia infrastruktury wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej oraz pęknięcie budynków.

Z naszych doświadczeń wynika, że na konstytucyjnie bezkarnych urzędników, posłów i senatorów z politycznych nadań działają jedynie terapie szokowe.

Nie czytają opinii, stanowisk, ekspertyz do ustaw, nie mówiąc już o projektach zmian do ustaw.

Wyjątek mogą (nie muszą) stanowić takie stanowiska czy zarzuty, które mają wymiar wyższy, w tym przypadku konstytucyjny, lub wymiar karny. Oczywiście posła czy senatora chroni dożywotnio immunitet, ale plama na wizerunku zostaje i następna jego kadencja stanie pod znakiem zapytania.

W odniesieniu do Prawa g i g i projektu zmian, istnieje niezgodność zapisów z Konstytucją RP.

Łamane są konstytucyjne prawa:

Art. 1. Dobro wspólne obywateli, zawłaszcza przez jednoosobowe decyzje Głównego Geologa Kraju o sposobie przeznaczenia dobra wspólnego

Art. 2. Łamana jest zasada sprawiedliwości społecznej przez przejęcie i zabór dóbr społeczeństwa z jego szkodą, dla osiągnięcia korzyści wąskiej grupy osób udzielających koncesji i „strzegących” poprzez ochronę złóż kopalin dla obecnie nieznanymi (lub być może znanych dla GGK) przedsiębiorców.

Art. 4. Prawo g i g i „Projekt zmian...” wyklucza władzę zwierzchnią z procesu koncesyjnego, którym jest Naród, wszyscy obywatele RP.

Art. 5. Łamana jest zasada bezpieczeństwa obywateli do których należy własność schronienia, bezpieczeństwo socjalne i żywnościowe, których może pozbawić ustawa prawo g i g wzmocnione przez wprowadzenie „Projekt zmian...” w tej ustawie.

Projekt daje prawo wywłaszczeń właścicieli nieruchomości wraz z zabudowaniami (domami) dla korzyści przedsiębiorcy, który ubiega się o koncesję na poszukiwanie i rozpoznanie złoża zalegającego pod powierzchnią gruntu właściciela. Koncesja na poszukiwanie i rozpoznanie już w obecnie istniejących przepisach prawa g i g, daje przedsiębiorcy prawo do uzyskania koncesji na wydobycie, która może obejmować czas od 30 do 50 lat, w zależności od woli wnioskującego o nią przedsiębiorcy oraz rodzaju kopaliny. Tyle, że obecnie przedsiębiorca musi wykazać się prawem do dysponowania tym gruntem, czyli musi go albo kupić, albo wydzierżawić w procesie negocjacji z jego właścicielem. Według proponowanych zmian, przedsiębiorcę zwalnia się z tego obowiązku. Jest to jednoznaczne z przejściem przez GGK własności ziemi dotychczasowych właścicieli – dla „dobra Skarbu Państwa”, którego jedynym włodarzem staje się Główny Geolog Kraju, dysponujący wyodrębnionym działem administracyjnym w Ministerstwie Klimatu i Środowiska – GEOLIGIA.

Podsumowując uzasadnienie złamania Art. 5 Konstytucji, można właściciela ziemi wraz z jego rodziną wyeksmitować z jego siedliska, według obecnych zapisów prawa w ciągu 2 miesięcy od daty wydania koncesji przez GGK rękoma Starosty, jeśli nie opuści swojego domu dobrowolnie. Zmiany mają wzmocnić te przepisy, nie stosowane dotychczas, z uwagi na brak wydanych koncesji w latach 2015 – 2022 przez GGK. Jak widać perspektywa zarabiania na powrocie do wydawania koncesji wraca, a „Proponowane zmiany...” mają dać absolutną bezkarność urzędniczą nowemu pionowi administracyjnemu GEOLOGIA w dysponowaniu własnością gruntów, ładem przestrzennym w Polsce, władztwem nad wodami pitnymi z Głównych Zbiorników Wód Podziemnych, pozwoleniami na budowę czegokolwiek nad udokumentowanymi złożami geologicznymi pod ziemią, niszczeniem środowiska dla wątpliwych korzyści ekonomicznych obywateli RP, brakiem odpowiedzialności za powodowanie zagrożeń życia i zdrowia ludzi i zwierząt.

„Projekt zmian...” nie zapewnia ochrony środowiska, obejmuje działania skrajnie dla środowiska niebezpieczne, jak zatłaczanie pod ziemię spalin energetycznych, lokowanie materiałów niebezpiecznych w górotworze oraz wydobywanie metanu poprzez zatłaczanie CO₂ (czyli spalin, które w swoim składzie mają CO₂), co między zdaniem może stanowić powrót do wydobywania gazu ze skał łupkowych i piaskowców w sposób niezwykle inwazyjny środowiskowo i krajobrazowo – odwierty w odległościach ok. 2,5 km od siebie, ruchem „konika szachowego” na obszarze całej koncesji, która może wynieść do 1200 km².

Działania te nie są możliwe do kontrolowania i zatrzymania skutków zdarzeń o charakterze katastrofalnym, jak migracja do wód i środowiska trujących substancji wchodzących w skład płuczki wiertniczej, możliwość nagłej erupcji z odwiertu zarówno metanu wypychanego przez CO₂, jak i samego CO₂ wraz z płuczką wiertniczą.

„Projekt zmian...” stoi w sprzeczności z zasadą (zasadami) zrównoważonego rozwoju, która zakłada harmonijny rozwój społeczno – gospodarczy z jednoczesną ochroną środowiska. Projekt zmian zakłada wykluczenie społeczeństwa w całym procesie opisanym w „Projekcie zmian...”, nie wskazuje korzyści gospodarczych i nie obejmuje działań w zakresie ochrony środowiska w niezwykle inwazyjnych dla środowiska działaniach, jak wiercenia, szczelinowanie, wibracje (wstrząsy sejsmiczne) podczas badań techniką 3D, itp.

Należy zwrócić uwagę na fundamentalne zagrożenie, niesione przez wyżej wymienione pomysły technologii i technik wykorzystania górotworu, dla ogromnego potencjału energetycznego Polski jakim jest geotermia. Zarówno CCS jak i poszukiwanie i wydobywanie gazu i ropy z pokładów łupkowych, wyklucza na zawsze możliwość pozyskiwania ciepła i energii elektrycznej z gorących wód i skał. Potencjał ten wielokrotnie przekracza zapotrzebowanie naszego kraju na energię ogółem. Jest wiele opracowań i map, w tym atlasy wykonane w 1995r. przez zespół pod redakcją prof. W. Góreckiego.

Objęcie ochroną złóż pokładów węgla brunatnego, kamiennego i węglowodorów na wiele lat, jest wobec wiedzy o potencjale geotermii niezasadne, niegospodarne i nielogiczne. Dekarbonizacja energetyki staje się faktem, a zasoby geotermalne i petrotermiczne (ciepło skał), to czyste i odnawialne źródło energii. Zapisy istniejące w Pgg i „Projekt zmian...”, mogą w wyniku „nałożenia” na obszary zasobów geotermalnych ochronę np. zasobów gazu łupkowego o marginalnym potencjale energetycznym i obszarów zatłaczania spalin (CCS) pod ziemię, uniemożliwić Polakom wykorzystanie energii taniej i czystej. Czy zatem istniejące zapisy i proponowane zmiany mają właśnie na celu taki scenariusz? Należy się temu stanowczo przeciwstawić i opracować program dla Polski wykorzystania potencjału geotermii.

Kolejne łamane zapisy Konstytucyjne to:

Art. 7. Główny Geolog Kraju powinien działać na podstawie i w granicach prawa, a usiłuje tworzyć prawo wbrew prawom najwyższym w Konstytucji (art. 8)

Art. 16. „Projekt zmian...” eliminuje samorząd terytorialny w sprawowaniu władzy publicznej, tym samym wspólnotę samorządową, a samodzielność jednostek samorządu terytorialnego podlega ochronie sądowej (art. 165 ust. 2)

W przypadku zgłoszenia pytań w ramach interpelacji poselskiej, naszym zdaniem należy wskazać główne kolizje „Projekt zmian...” z Konstytucją, interesem publicznym, przy użyciu (celowo?) określenia „strategiczne”.

Na przykład:

Pytanie 1

W związku z niedookreśleniem zwrotu „złoża kopalin strategicznych”- dla kogo strategicznych, przez kogo określane, w oparciu o jakie kryteria ocen, jest uzasadnione rozpatrywanie tego projektu (druk sejmowy nr 3238 skierowany do 1 czytania w Komisjach w dniu 16 maja b.r.), dla jakich przyszłych podmiotów wyjmuje się z możliwości zabudowy kubaturowej i infrastrukturalnej obszary nad złożami „ocenionymi” jako „strategiczne” i na jaki okres czasu, czy limit czasowy w ogóle brany jest pod uwagę?

Pytanie 2

Jeśli strategiczne złoża kopalin mają mieć strategiczne znaczenie dla polskiej gospodarki, dlaczego w „Projekcie zmian...” nie ma zapisu wyłączności eksploatacji tych złóż przez polskie podmioty, aby zapewnić profity z eksploatacji polskiej gospodarce.

Pytanie 3

W związku z tym, że „Projekt zmian...” jest niezgodny z artykułami 1,2,4,5,7,8,16,165 Konstytucji RP, wykazuje cechy zamachu stanu na ustrój RP, należałoby skierować go przed konsultacjami z samorządami do oceny Biura Legislacyjnego Sejmu oraz Biura Analiz Sejmowych. A następnie do konsultacji z wszystkimi właścicielami gruntów wraz z naniesieniami na nich, zlokalizowanymi na złożach kopalin wymienionych w art. 10 Pgg, włączając obszary Głównych Zbiorników Wód Podziemnych, których art. 10 Pgg nie obejmuje.

Brzmienie Art. 10 ustawy Pgg

Złoża objęte własnością górnictw, prawo własności górnictw

- 1. Złoża węglowodorów (gaz, ropa – przyp.aut.), węgla kamiennego, metanu występującego jako kopalina towarzysząca, węgla brunatnego, rud metali z wyjątkiem darniowych rud żelaza, metali w stanie rodzimym, rud pierwiastków promieniotwórczych, siarki rodzimej, soli kamiennej, soli potasowej, soli potasowo-magnezowej, gipsu i anhydrytu, kamieni szlachetnych, pierwiastków ziem rzadkich, gazów szlachetnych, wodoru, bez względu na miejsce ich występowania, są objęte własnością górnictw.*
- 2. Własnością górnictw są objęte także złoża wód leczniczych, wód termalnych i solanek.*

Do tego obszernego katalogu „własności”, którą dysponuje Główny Geolog Kraju art. 95 ustawy Pgg dokłada udokumentowane wody podziemne w granicach projektowanych stref ochronnych ujęć oraz obszarów zbiorników wód podziemnych, w tym Głównych Zbiorników Wód Podziemnych, będących rezerwuarem wód pitnych dla Polski.

Zakładając, że każda z wymienionych kopalin może stać się „strategiczna”, istnieje możliwość wyłączenia z rozwoju ok. 2/3 obszaru Polski, na rzecz przedsiębiorców górnictw, w tym koncernów wykorzystujących wody pitne w nadmiarze, z czym obecnie mamy od wielu lat do czynienia.

Załączone mapy należy nałożyć na siebie i wyszukać miejsca „uwolnione” od „zarządu” GGK, gdzie nasza planowana działalność np. rolnicza, turystyczna, lecznicza (uzdrowiska), hotelarska, itp., będą bezpieczne i możliwe do realizacji.

Analizę sporządziła:

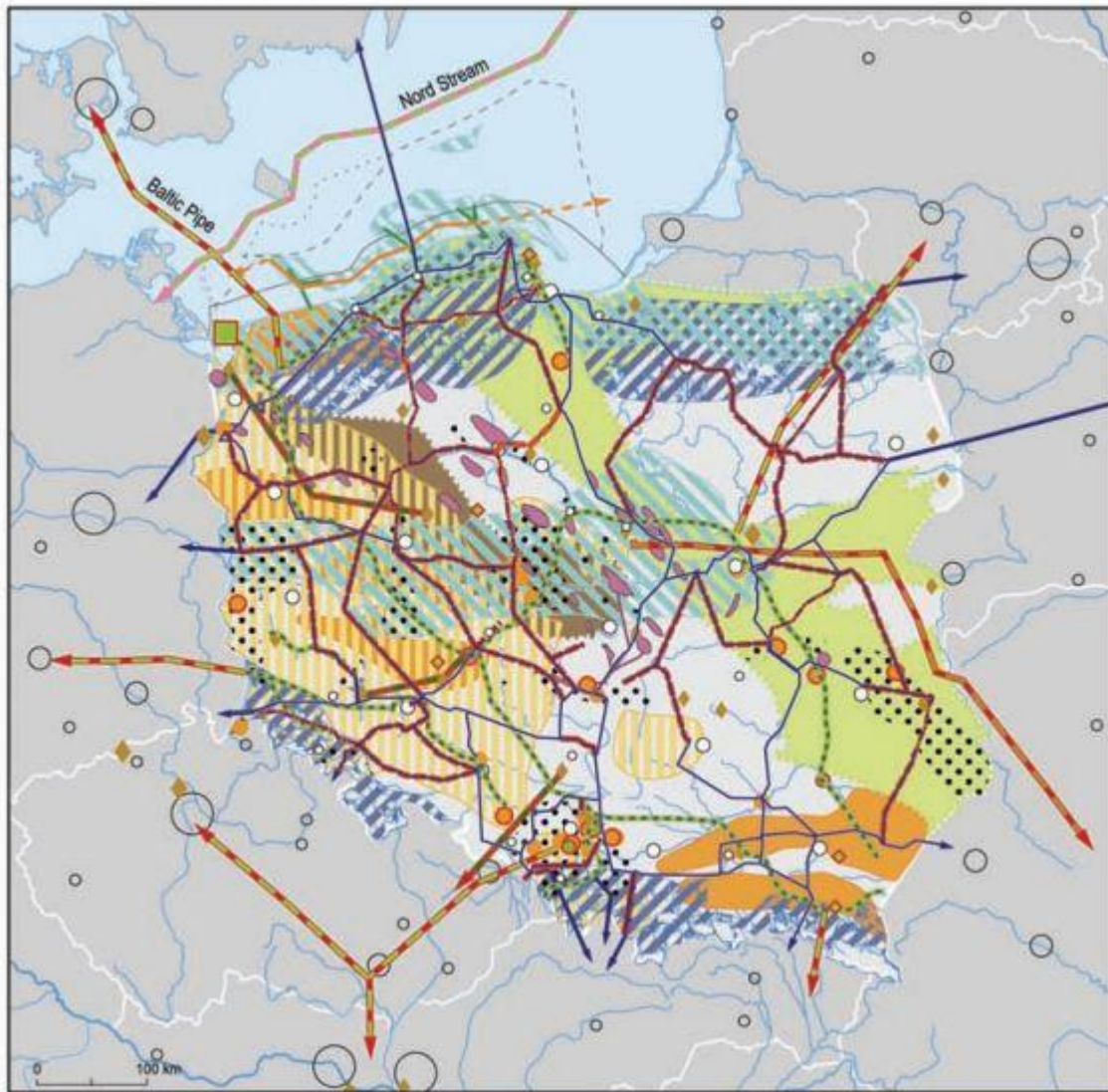
Teresa Adamska

Członek Zarządu stowarzyszenia Centrum Zrównoważonego Rozwoju

www.czr.org.pl; 507 012 473

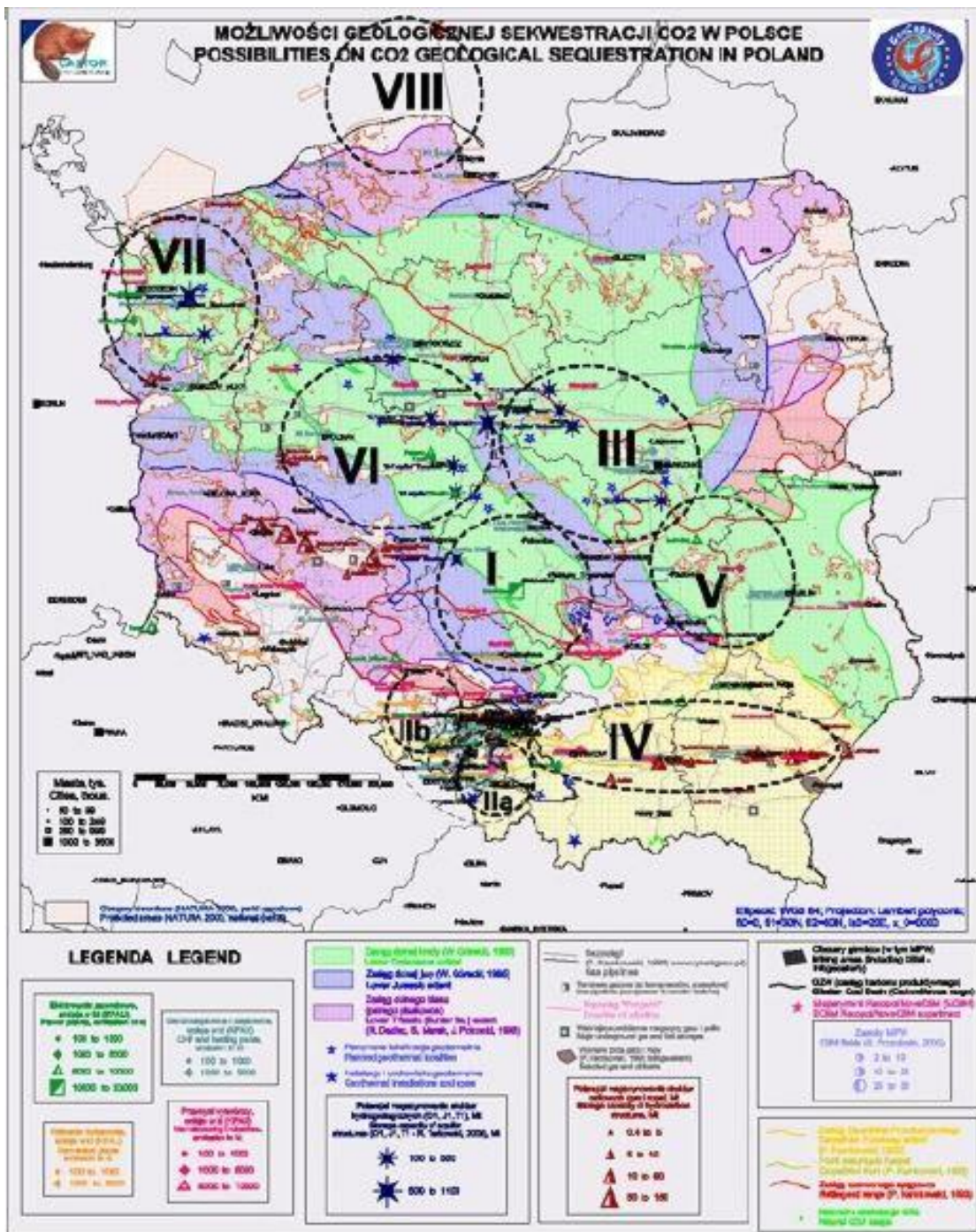
Załączniki:

1. Mapa projektowanej ochrony złóż – źródło: KPZK
2. Mapa projektowanych obszarów zatłaczania CO₂ – źródło: KPZK
3. Mapa GZWP – źródło: PIG – PIB
4. Mapa potencjału energii geotermalnej – źródło: „Wytwarzanie energii Elektrycznej z zasobów geotermicznych Polski” Jacek Zimny, Mieczysław Struś, Paweł Lech, Sebastian Bielik; Kraków – Wrocław 2014r.

Złóża mogące podlegać ochronie

- węgla brunatnego i kamiennego
- gazu ziemnego (konwencjonalne)
- gazu łupkowego (potencjalne)
- gazu zamkniętego (potencjalne)
- potencjalne lokalizacje składowisk CO₂ w poziomach solankowych
- projektowane trasy rurociągów CO₂ z El. Bełchatów

**MAPA
GŁÓWNYCH ZBIORNIKÓW
WÓD PODZIEMNYCH**
(stan na grudzień 2021 r.)

Główne Zbiorniki Wód Podziemnych (GZWP)

- Zbiorniki udokumentowane
- Zbiorniki wstępnie rozpoznane

Lokalne Zbiorniki Wód Podziemnych (LZWP)

- Zbiorniki udokumentowane
- 215 Numer zbiornika

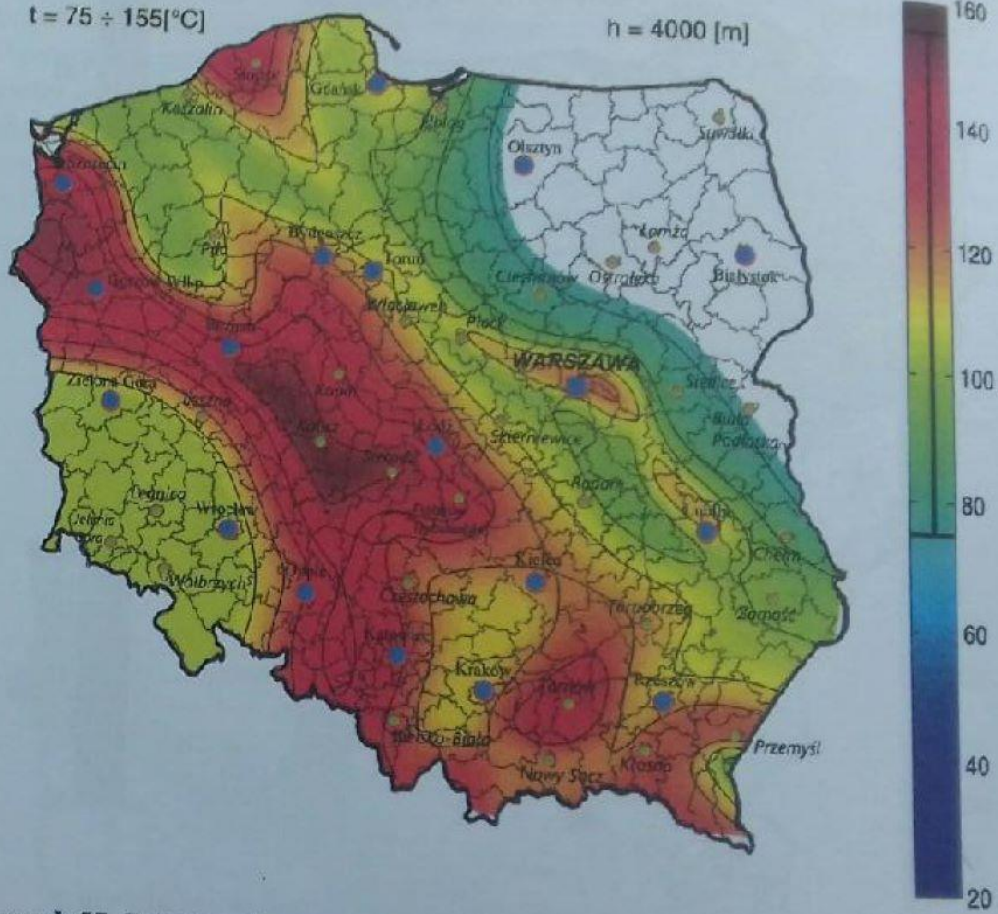
Inne oznaczenia

- Obszary działania regionalnych zarządów gospodarki wodnej (RZGW)
- RZGW Lublin** Nazwy regionalnych zarządów gospodarki wodnej (RZGW)
- Granica państwa
- Granice województw
- Miasta wojewódzkie
- Jeziora i sztuczne zbiorniki wód powierzchniowych
- Rzeki

POLSKA

$t = 75 \div 155 [^{\circ}\text{C}]$

$h = 4000 \text{ [m]}$

Rysunek 57. Zalecane obszary wytypowane przez autorów do budowy elektrowni geotermalnych (temperatura na 4 km), na mapie powiatów Polski wg. Centralnego Ośrodka Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej w Warszawie.